

Advies instaprofiel van de student hoger onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies instaprofiel van de student hoger onderwijs

1 Situering

In Vlaanderen wordt vandaag druk nagedacht over de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Dit gebeurt in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs, maar is ook gerelateerd aan de verhoogde instroom in het hoger onderwijs, flexibilisering en de vragen rond studiesucces in het hoger onderwijs. De Vlor wil aan dit debat graag een bijdrage leveren door in dit advies na te denken over het instaprofiel van de student hoger onderwijs. Wat verwacht het hoger onderwijs van studenten die instromen? Over welke competenties moeten deze studenten beschikken? Het verduidelijken hiervan kan de student bijstaan in het maken van steeds complexer wordende keuzes en hem helpen bij zijn studiekeuze en oriëntering.

In het najaar 2012 verwacht de Vlor een adviesvraag over de conceptnota hervorming secundair onderwijs. De raad hoopt daarbij ook zijn conclusies over het instaprofiel hoger onderwijs te kunnen gebruiken. Bovendien wil hij hier ook op verder bouwen tijdens de ronde tafel over studiesucces hoger onderwijs die hij normaliter organiseert in het najaar van 2012. De Raad Hoger Onderwijs denkt momenteel ook na over het inzetten van een mogelijke oriëntatieproef. Hij plant deze werkzaamheden ook in het najaar van 2012 te finaliseren.

Het toepassingsgebied van dit advies is de academisch en professioneel gerichte bachelor. Het hoger beroepsonderwijs (hbo5) wordt in dit advies niet meegenomen.

De werkgroep 'Instaprofiel van de student hoger onderwijs', voorgezeten door Peter de Witte, bereidde dit advies voor. In deze werkgroep was ook de Raad Secundair Onderwijs vertegenwoordigd. De Raad Hoger Onderwijs besprak dit advies tijdens zijn raadsvergadering van 12 juni 2012 en keurde het eenparig goed in aanwezigheid van 15 stemgerechtigde leden.

2 Formele aspecten van het instaprofiel

Van studenten die instromen in een bacheloropleiding in Vlaanderen, wordt verwacht dat zij een diploma secundair onderwijs hebben behaald of een daarmee gelijkgesteld studiebewijs. Zij hebben daarmee de algemeen geldende eindtermen van het secundair onderwijs bereikt oftewel een niveau 4 in de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS). Deze elementen worden verder onder 2.1 tot 2.3 gedetailleerd.

Studenten die een inzicht willen krijgen in de opleidingen hoger onderwijs, die willen weten wat het hoger onderwijs precies van hen verwacht en wat nu het verschil is tussen een professioneel of academisch gerichte bacheloropleiding, kunnen zeer algemene informatie in het structuurdecreet vinden. Het structuurdecreet beschrijft namelijk de academische en professionele gerichtheid. Dit wordt verder onder 2.4 geëxpliciteerd.

2.1 Toegang tot het hoger onderwijs¹

De algemene toelatingsvoorwaarde tot de bacheloropleidingen is het diploma secundair onderwijs of een daarmee gelijkgesteld studiebewijs. Voor sommige opleidingen is slagen voor een toelatingsproef een bijkomende toelatingsvoorwaarde (tandheelkunde, geneeskunde, kunstopleidingen).

Het instellingsbestuur kan ook een aantal afwijkende toelatingsvoorwaarden vastleggen.

2.2 Eindtermen²

De eindtermen secundair onderwijs zijn beknopte omschrijvingen van de kennis, inzichten en vaardigheden die een leerling aan het eind van een opleiding minimaal moet hebben:

- Voor de basisvorming zijn er **vakgebonden** eindtermen geformuleerd. Dit zijn minimumdoelen voor kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de onderwijsoverheid als noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Voor het gewoon secundair onderwijs worden ze vastgelegd per graad en per onderwijsvorm. Naast de vakgebonden eindtermen zijn er ook **vakoverschrijdende** eindtermen.
- Voor het specifiek gedeelte van een opleiding worden **specifieke** eindtermen ontwikkeld. Dit zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten en/of als beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen fungeren. Specifieke eindtermen zijn momenteel ontwikkeld voor het aso. De specifieke eindtermen voor de pool topsport gelden ook voor het tso.

2.3 Vlaamse kwalificatiestructuur niveau 4³

De Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS) is een instrument om kwalificaties en de bijhorende competenties op een eenduidige manier te beschrijven en te classificeren. De kwalificaties die in de kwalificatiestructuur worden opgenomen, zijn een formeel erkend geheel van competenties. Ze tonen welke competenties vereist zijn voor de toegang tot beroepen en/of opleidingen en/of andere maatschappelijke functies.

Deze niveaurescriptoren beschrijven zowel de vereiste kennis en vaardigheden als de context en graad van autonomie en verantwoordelijkheid van de competenties.

Artikel 6 van het decreet betreffende de kwalificatiestructuur (30 april 2009) vermeldt de niveaurescriptoren van niveau 4. Dit zijn de competenties die een afgestudeerde uit het secundair onderwijs moet bezitten:

2.3.1 Kennis en vaardigheden

- concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren;

¹ Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen. 30 april 2004. Hoofdstuk III.

² <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/index.htm>

³ Decreet betreffende de kwalificatiestructuur. 30 april 2009.

- reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen;
- gegevens evalueren en integreren en strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en voor het oplossen van diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen.

2.3.2 Context/autonomie/verantwoordelijkheid

- handelen in een combinatie van wisselende contexten;
- autonoom functioneren met enig initiatief;
- volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen, het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten.

2.4 Beschrijving professioneel gerichte versus academisch gerichte bacheloropleiding

Het structuurdecreet van 4 april 2003 (artikel 12) maakt een onderscheid in de beschrijving van professioneel gerichte versus academisch gerichte bacheloropleidingen:

§ 1bis. Bacheloropleidingen zijn ofwel professioneel gericht ofwel academisch gericht. (...)

§ 2. Professionele gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en de verwerving van professionele kennis en competenties, gestoeld op de toepassing van wetenschappelijke of artistieke kennis, creativiteit en praktijkkennis.

Meer in het bijzonder hebben professioneel gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van algemene en specifieke kennis en competenties nodig voor de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen.

§ 3. Academische gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en op de verwerving van academische of artistieke kennis en competenties eigen aan het functioneren in een domein van de wetenschappen of van de kunsten. Academisch gerichte opleidingen zijn op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd.

Meer in het bijzonder hebben de academisch gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, dat als doelstelling heeft: het doorstromen naar een masteropleiding [...].

3 Concrete invulling van het instaprofiel

3.1 Waarom het instaprofiel concretiseren?

Waarom is een verdere concrete invulling van het instaprofiel van de student in het hoger onderwijs nodig? Een beginnende student moet beschikken over de competenties verbonden aan het diploma secundair onderwijs. Wanneer de competenties verbonden aan het diploma secundair onderwijs duidelijk en transparant omschreven zijn, kunnen ze gelden als de competenties waarover een beginnende student moet beschikken. Bovendien kan de student in het structuurdecreet het verschil vinden tussen een professioneel en academisch gerichte bacheloropleiding. Toch vindt de Vlor het nodig om het instaprofiel verder concreet in te vullen.

De raad is ervan overtuigd dat in de praktijk, beginnende studenten niet altijd een weloverwogen keuze maken. Daarom is er nood aan continu overleg tussen secundair en hoger onderwijs over deze aansluiting. Bovenstaande decretale omschrijvingen zijn immers weinig expliciet en weinig oriënterend voor de beginnende student hoger onderwijs. Bovendien wordt in de praktijk vastgesteld dat de eindtermen secundair onderwijs vaak moeilijk te bereiken zijn. Het is alvast erg moeilijk om de resultaten van vakoverschrijdende eindtermen te meten. Individuele leerlingen worden ook niet getoetst op het behalen van deze eindtermen. Bij de overgang naar het hoger onderwijs worden bij sommige leerlingen dan ook lacunes vastgesteld.

De raad vindt het daarom belangrijk dat het hoger onderwijs zich engageert om het instaprofiel concreet in te vullen, te verduidelijken en na te denken over de verwachtingen die het aan de beginnende student stelt. Hierbij moet uitgegaan worden van een maximale aansluiting op de eindtermen van het secundair onderwijs. De op til zijnde hervorming van het secundair onderwijs is een goede aanleiding om een aantal verbeteringen in de aansluiting tussen secundair en hoger onderwijs door te voeren.

3.2 Het instaprofiel als een onderdeel van het oriënteringstraject

De Vlor beseft dat het instaprofiel slechts een element is in het oriënteringstraject naar het hoger onderwijs. De raad hoopt dat het expliciteren van het instaprofiel hoger onderwijs een bijdrage kan leveren aan het oriënteringsproces van leerlingen uit het secundair onderwijs.

Op dit moment zijn er een heel aantal oriënteringsinstrumenten voorhanden, veelal online. Het aanbod hiervan is versnipperd. De raad is voorstander om deze inspanningen te bundelen tot een gevalideerd instrumentarium. Het is aan de overheid om de coördinatie hiervan op te nemen.

De raad is ook voorstander van het gebruik van cijfermateriaal in oriëntering. Dankzij de koppeling van de databanken secundair en hoger onderwijs heeft de overheid inzicht in de correlatieaspecten van de studievoortgang. Deze gegevens zijn interessant voor de verschillende onderwijsniveaus, mits zij hierbij de nodige duiding ontvangen en de gegevens ook enkel als intern beleidsdocument gebruiken. Mits de nodige duiding kunnen deze cijfers ook verhelderend zijn voor de kandidaat-student.

De raad benadrukt dat kandidaat-studenten in hun oriënteringsproces voldoende ondersteuning moeten krijgen. Het gebruik van toetsings- of oriënteringsinstrumenten kan enkel een meerwaarde zijn als hierbij de nodige duiding en feedback gegeven wordt. Zowel het hoger als het secundair onderwijs hebben hierin een verantwoordelijkheid.

3.3 Algemene instapcompetenties

De algemene instapcompetenties die het hoger onderwijs principieel van de beginnende student verwacht zijn generiek en identificeerbaar. De Vlor beschrijft ze bij dit advies (bijlagen 1 en 2) volgens verschillende domeinen. Hij toetst ze ook af aan de eindtermen van het secundair onderwijs. Ze zijn idealiter tijdens het secundair onderwijs aangeleerd of ontwikkeld, en sluiten dus aan bij de eindtermen van het secundair onderwijs, maar kunnen tevens tijdens de bacheloropleiding verder vorm en diepgang krijgen.

De Vlor vindt het belangrijk dat het hoger onderwijs die instapcompetenties ter beschikking stelt van de leerlingen en de studiekeuzebegeleiders van het secundair onderwijs. Aan de hand daarvan kunnen zij immers aftoetsen of leerlingen over de nodige competenties beschikken om het hoger onderwijs aan te vatten en waar hun eventuele tekortkomingen nog liggen. Uiteraard moeten zij hierbij de nodige begeleiding krijgen en moet met hen bekeken worden hoe zij eventuele lacunes nog kunnen dichten.

De raad stelt deze instapcompetenties onder twee verschillende vormen ter beschikking. De praktische versie uit bijlage 1 is bedoeld voor de leerling uit het laatste jaar secundair onderwijs. Deze leerling kan dit materiaal enkel onder begeleiding gebruiken. De begeleider moet dit materiaal kaderen. Het gebruik ervan maakt deel uit van een breder oriënteringsproces. De meer conceptuele versie uit bijlage 2 is bedoeld voor de studiekeuzebegeleiders van het secundair onderwijs.

3.4 Vakspecifieke instapcompetenties

Daarnaast is het ook belangrijk dat een beginnende student hoger onderwijs zicht heeft welke vakspecifieke instapcompetenties verwacht worden in de beginfase van de verschillende hogeronderwijsopleidingen. Dit is een hele uitdaging aangezien het algemeen secundair onderwijs principieel omnivalent onderwijs aanbiedt en verschillende studierichtingen van het secundair onderwijs een zeer verschillende inhoud en niveau van vakspecifieke competenties beogen. Bovendien kan de voorkennis nodig om een (redelijke) kans op slagen te maken binnen het hoger onderwijs, ook sterk verschillen van opleiding tot opleiding. Een centraal opleidingsonderdeel in de ene opleiding veronderstelt een andere voorkennis dan hetzelfde opleidingsonderdeel als bijvak in een andere opleiding. Bovendien kan eenzelfde opleidingsonderdeel in verschillende instellingen hoger onderwijs op een andere manier worden ingevuld.

Inhoudelijke aspecten en doelstellingen van de individuele opleidingsprogramma's hoger onderwijs kunnen gevonden worden op de website www.hogeronderwijsregister.be die doorverwijst naar de studiegidsen van de verschillende instellingen hoger onderwijs, waar de inhoudelijke aspecten en doelstellingen geëxpliciteerd worden. Men stelt echter vast dat in de beschrijving van de opleiding de nadruk vaak ligt op de leerresultaten, en niet op instapcompetenties. De voorhanden zijnde informatie vermeldt dikwijls ook niet het meest ideale secundair onderwijstraject - voor zover dat al bestaat - dat voorbereidt op de hogeronderwijsopleidingen.

De Vlor beveelt dan ook aan om de verschillende en soms zeer eigen kennisprofielen van opleidingen hoger onderwijs te expliciteren en ter beschikking te stellen aan de scholen van het secundair onderwijs. Het is immers belangrijk dat zij hieromtrent een beleid ontwikkelen. Ook overleg tussen de verschillende actoren van het secundair en hoger onderwijs over de wederzijdse verwachtingen is aan te raden.

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs

Johan Veeckman
voorzitter Raad Hoger Onderwijs

Bijlage 1: Algemene instapcompetenties hoger onderwijs (versie bestemd voor leerlingen van het secundair onderwijs)

1 Inleiding

1.1 Heb ik het geschikte profiel om een bacheloropleiding te starten?

Ben jij een leerling van het laatste jaar secundair onderwijs? Dan vind je in deze tekst de algemene instapcompetenties (dit zijn algemene vaardigheden, attitudes en kennis) die van een beginnende bachelorstudent verwacht worden. Hoe meer je er bezit, hoe comfortabeler je startpositie zal zijn in het hoger onderwijs. Daarnaast moet je meestal ook beschikken over vakspecifieke competenties. Deze competenties verschillen van opleiding tot opleiding en van vak tot vak. Deze informatie staat niet vermeld in onderstaande tekst. Informeer je hierover bij de opleiding zelf.

1.2 Een professioneel of academisch gerichte bacheloropleiding?

De hoeveelheid leerstof in het hoger onderwijs is veel groter dan in het secundair onderwijs. In professioneel gerichte bacheloropleidingen zal de leerstof over het algemeen concreter zijn. Dat wil zeggen, je past de leerstof meer toe in de praktijk. In academisch gerichte bacheloropleidingen zal de leerstof abstracter en conceptueler van aard zijn. Dat wil zeggen dat je redeneert binnen theoretische achtergronden en wetenschappelijke kaders en daaruit nieuwe kennis afleidt. In academisch gerichte bacheloropleidingen wordt ook nog meer zelfsturing verwacht.

2 Instapcompetenties

2.1 Instapcompetentie studiekeuze

2.1.1 Oriëntatie

- Ik ben mij bewust van het belang van een goede studiekeuze voor mijn verdere studieverloop.

2.1.2 Exploratie van zichzelf

- Ik heb een realistisch beeld van mijn talenten, capaciteiten, werkpunten, interesses, waarden.

2.1.3 Exploratie in de breedte

- Ik heb een zicht op de structuur van het hoger onderwijs en de verschillende opleidingen.

2.1.4 Exploratie in de diepte

- Ik heb een zicht op wat men van mij eist in de verschillende bacheloropleidingen en ik heb een zicht op de toekomstmogelijkheden die aan die opleidingen verbonden zijn.

2.2 Instapcompetentie leren leren

2.2.1 Opvatting over leren leren

- Ik heb zicht op mijn favoriete leerstijl;
- Ik pas mijn studiestrategie aan aan de verwachtingen van de docent.

2.2.2 Informatieverwerving

- Ik maak adequaat gebruik van inhoudstafel en register;
- Ik let op vormkenmerken zoals titels, ondertitels, afbeeldingen en tekstmarkeringen om mij te oriënteren in teksten;
- Ik raadpleeg diverse informatiebronnen en –kanalen op kritische wijze.

2.2.3 Informatieverwerking

- Bij het instuderen van een nieuwe leerinhoud zoek ik de noodzakelijke voorkennis op in een leerboek, een werkboek, notities, ...;
- Ik stel vragen bij de leerstof en beantwoord deze;
- Ik breng in (gestructureerde)teksten tekstmarkeringen aan;
- Ik onderscheid hoofd- en bijzaken van elkaar;
- Ik begrijp complexe teksten op detailniveau, ontleed ze in samenstellende delen en leg verbanden tussen deze delen;
- Ik maak een schema van grote hoeveelheden informatie;
- Ik leg verbanden tussen elementen van de leerstof;
- Ik zoek voorbeelden bij de theorie;
- Ik maak oefeningen;
- Ik pas verwerkte informatie in nieuwe situaties toe ;
- Ik ben bereid de leerstof voldoende te herhalen.

2.2.4 Bewaken van het leerproces

- Ik maak een planning op korte en lange termijn;
- Ik houd rekening met de lesdoelstellingen en aanwijzingen van docenten;
- Ik leer uit mijn fouten;
- Ik schat mijn eigen aandeel in slagen en mislukken in.

2.3 Instapcompetentie problemen oplossen

2.3.1 Analyseren, diagnosticeren en formuleren

- Ik herformuleer problemen op een duidelijke manier;
- Ik bedenk op basis van verschillende hypothesen verschillende oplossingsstrategieën.

- Ik kan een logische redenering opbouwen.

2.3.2 Planmatig werken

- Ik pak een probleem planmatig aan.

2.3.3 Evalueren

- Ik evalueer de gekozen oplossingsstrategie en zoek zo nodig naar een alternatief.

2.4 Instapcompetentie taal

2.4.1 Schrijven

- Ik schrijf in een correcte en begrijpelijke taal;
- Ik schrijf heldere en logisch gestructureerde teksten;
- Ik onderbouw mijn standpunt met argumenten;
- Ik pas mijn taalgebruik aan naargelang het doelpubliek;
- Ik vermeld mijn bronnen op gepaste wijze.

2.4.2 Spreken

- Ik hanteer een correcte spreektaal;
- Ik spreek helder en logisch over zaken uit de eigen interessesfeer of ervaringswereld;
- Ik neem een standpunt in en verdedig dat met argumenten;
- Ik neem een gepaste lichaamstaal aan wanneer ik spreek;
- Ik pas mijn taalgebruik aan naargelang mijn gesprekspartners;
- Ik begin, onderhoud en beëindig een gesprek op gepaste wijze en wacht daarna mijn beurt af.

2.4.3 Luisteren

- Ik geef door gedrag en houding aan dat ik aandacht heb voor de boodschap van een ander;
- Ik geef mijn gesprekspartner de ruimte om een mening of idee naar voor te brengen;
- Terwijl ik luister, stel ik vragen ter verduidelijking.

2.4.4 Begrijpen

- Ik lees en begrijp vrij complexe Nederlandstalige teksten;
- Ik lees en begrijp algemene Franse en Engelstalige teksten (indien van toepassing in de opleiding waarin ik geïnteresseerd ben).

2.4.5 Taalattitude

- Ik ben bereid om mij het vakjargon, verbonden aan mijn opleiding, eigen te maken;
- Ik ben bereid om tijdens mijn opleiding het academisch Nederlands te begrijpen en actief te gebruiken.

2.5 Instapcompetentie ICT

- Ik werk zelfstandig in een digitale leeromgeving;
- Ik maak gebruik van eenvoudige tekstverwerkingsprogramma's;
- Ik verstuur zakelijke e-mails;
- Ik zoek efficiënt op het internet;
- Ik beoordeel digitale bronnen kritisch.

2.6 Instapcompetentie werkhouding

2.6.1 Motivatie

- Ik ben gemotiveerd voor mijn opleiding.

2.6.2 Exploreren

- Ik ben nieuwsgierig om nieuwe dingen te leren.

2.6.3 Inzet

- Ik ben bereid gemiddeld tussen de 40 à 50 uren per week gedisciplineerd aan mijn studie te besteden.

2.6.4 Initiatief

- Ik start aan mijn studiewerk zonder dat het me gevraagd wordt.

2.6.5 Verantwoordelijkheid

- Ik kom gemaakte afspraken na.

2.6.6 Doorzettingsvermogen

- Ik houd vol, ook als het moeilijk gaat.

2.6.7 Flexibiliteit

- Ik pas me aan veranderende omstandigheden aan;
- Ik ben stressbestendig.

2.6.8 Zelfredzaamheid

- Ik vraag hulp als iets me niet lukt.

2.6.9 Kritisch denken

- Ik stel informatie in vraag.

2.6.10 Zorgvuldigheid

- Ik werk nauwkeurig.

2.6.11 Samenwerken

- Ik werk constructief samen met anderen.

Bijlage 2: Algemene instapcompetenties hoger onderwijs (versie bestemd voor studiebegeleiders in het secundair onderwijs)

1 Inleiding

1.1 Algemene instapcompetenties

Deze tekst beschrijft de algemene instapcompetenties (algemene vaardigheden, attitudes en kennis) die principieel verwacht worden van een beginnende bachelorstudent met het oog op een realistische slaagkans. Ze zijn idealiter aangeleerd of ontwikkeld tijdens het secundair onderwijs en sluiten dus aan bij de eindtermen, maar kunnen tevens tijdens de bacheloropleiding verder vorm en diepgang krijgen. Daarnaast moeten beginnende studenten ook beschikken over vakspecifieke competenties. Die verschillen van opleiding tot opleiding en van vak tot vak. Deze informatie staat niet vermeld in onderstaande tekst. Hierover moet men zich informeren bij de opleiding zelf. Deze tekst is bedoeld voor studiebegeleiders in het secundair onderwijs.

1.2 Een professioneel of academisch gerichte bacheloropleiding?

De hoeveelheid leerstof in het hoger onderwijs is veel groter dan in het secundair onderwijs. In professioneel gerichte bacheloropleidingen zal de leerstof over het algemeen concreter zijn. Dat wil zeggen, de leerstof wordt meer toegepast in de praktijk. In academisch gerichte bacheloropleidingen zal de leerstof abstracter en conceptueler van aard zijn. Dat wil zeggen dat men er redeneert binnen theoretische achtergronden en wetenschappelijke kaders en daaruit nieuwe kennis afleidt. In academisch gerichte bacheloropleidingen wordt ook nog meer zelfsturing verwacht.

2 Instapcompetentie keuzevermogen

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- zijn op de hoogte van de specifieke eisen die het hoger onderwijs stelt en kunnen de specifieke mogelijkheden en moeilijkheden ervan inschatten;
- zijn op de hoogte van wat de bacheloropleidingen inhouden, en welke toekomstperspectieven ze na afloop bieden;
- beschikken over zelfkennis en zijn (zelf)kritisch ingesteld;
- weten welke studiemethoden het meest effectief zijn voor zichzelf;
- nemen hun verantwoordelijkheid op voor hun eigen leerproces, studiemethode en planning.

3 Instapcompetentie werkhouding

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- zijn nieuwsgierig, leergierig, gedisciplineerd en gemotiveerd;
- beschikken over een groot verantwoordelijkheidsgevoel;
- zijn bereid om met anderen constructief samen te werken;
- beschikken over een grote prestatiebereidheid en aanpassingsvermogen;
- zijn zelfstandig en zelfregulerend.

4 Instapcompetentie cognitief vermogen

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- begrijpen complexe Nederlandstalige teksten op detailniveau, ontleden ze in samenstellende delen en leggen relaties tussen de verschillende delen;
- begrijpen algemene Engelse of Franse teksten (indien van toepassing in de gekozen opleiding),
- maken een onderscheid tussen hoofd- en bijzaak en onderscheiden nieuwe informatie;
- maken een schema van gekregen informatie;
- kunnen logisch redeneren;
- concretiseren, d.w.z. geven praktische voorbeelden bij theorie.

5 Instapcompetentie probleemoplossend vermogen

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- zetten de verworven kennis op een planmatige manier in voor de oplossing van een probleem in een toepassings specifieke context;
- analyseren een probleem en bedenken er originele oplossingen voor;
- zetten (zelf)verworven informatie in een nieuwe context in.

6 Instapcompetentie communicatief vermogen

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- schrijven heldere en goed gestructureerde teksten in correct Nederlands over onderwerpen gerelateerd aan het studiegebied;
- spreken in correct Nederlands over onderwerpen uit de eigen ervaringswereld, waarbij aandacht wordt geschonken aan de vragen en de standpunten van de deelnemers;
- nemen een standpunt in en verdedigen dit met argumenten;
- kunnen een heldere en goed gestructureerde presentatie geven in correct Nederlands over complexe onderwerpen waarbij aandacht wordt geschonken aan de vragen en de standpunten van de deelnemers.

7 Instapcompetentie ICT

Studenten die een bacheloropleiding aanvatten:

- werken zelfstandig in een digitale leeromgeving;
- maken gebruik van eenvoudige tekstverwerkingsprogramma's;
- versturen zakelijke e-mails;
- zoeken efficiënt op het internet;
- beoordelen digitale bronnen kritisch.

8 Bronnen

- *Generieke competenties in het hoger onderwijs*, OOF, project 2009/25.
- Germeijs, V. (2006). *High School Students' Choice of a Study in Higher Education: The Decision-Making Process, Antecedents, and Consequences for Choice Implementation*. Proefschrift aangeboden tot het verkrijgen van de graad van Doctor in de Psychologische Wetenschappen, KU Leuven.
- Secundair onderwijs, derde graad aso: vakgebonden eindtermen Nederlands, geconsulteerd op 8 maart 2012 via <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/3degraad/aso/eindtermen/nederlands.htm>
- Secundair onderwijs, derde graad aso: vakgebonden eindtermen Nederlands, geconsulteerd op 8 maart 2012 via <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/3degraad/tso/eindtermen/nederlands.htm>
- Voet@2010, *Nieuwe vakoverschrijdende eindtermen*. Vlaamse overheid.